УДК 81''373

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЗІКОМПОЗИТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Самойленко О. В.

У статті аналізуються структурно-формальні моделі квазікомпозитів, тобто одиниць, які утворилися не шляхом конденсації речень або словосполучень у складне слово. Автор обґрунтовує основні принципи цієї класифікації та наводить приклади використання цих квазіскладних утворень у сучасному медійному просторі.
Ключові слова: квазікомпозити, формально-структурні моделі, префіксоїд, суффіксоїд.

В статье анализируются формально-структурные модели квазикомпозитов, а именно единиц, которые образовались не путем конденсации словосочетаний и предложений в сложное слово. Автор обосновывает основные принципы этой классификации и приводит примеры использования этих квазисложных образований в современном медиа-пространстве.
Ключевые слова: квазикомпозиты, формально-структурные модели, префиксоид, суффиксоид.

In the article formal structural models of quasi-composites are analyzed, namely unites which have not been built on the basis of condensated sentences and word-combinations. The author motivates the main principles of this classification and gives examples of the usage of quasi-compound words in the modern media space.
Key words: quasi-compo, sites, formal structural models, prefixoid, suffixoid.

Ще у середині XXст. представники американської школи лінгвістики Г. Марчанд [6], В. Адамс [4] та Р. Ліз [5] констатували наявність в англійській мові складних слів, які утворилися не шляхом конденсації словосполучення або речення у композит, а іншими способами. Такі утворення отримали назву “pseudo-composites”, але окрім розробки неповної класифікації можливих причин утворення подібних одиниць, ніяких інших спроб аналізу квазі-складних слів (квазікомпозитів) зроблено не було. Саме необхідність складання структурної класифікації таких одиниць обумовила актуальність та мету нашого дослідження – розробити формальну класифікацію квазікомпозитів англійської мови. Реалізація поставленої цілі передбачає виконаня низки наступних завдань:

1. Окреслити принципи, які покладаються в основу структурно-формальної класифікації композитів;
2. Представити основні структурні моделі квазікомпозитів англійської мови;
3. Навести приклади квазікомпозитів, які належать до основних формальних моделей англійської мови.

При аналізі власне складного слова або квазікомпозиту у мові та мовленні необхідно враховувати сукупність усіх їхніх ознак як з позиції ономасіологічного, так і з позиції формально-структурного підходів. Аналіз О. В. Блюміної [1] довів, що трикомпонентна методика (модель вихідної одиниці - модель переходу – модель кінцевої структури) може бути успішно використана для опису квазікомпозитів. Наше дослідження підтверджує цю теорію. Для оптимізації процесу формального опису квазікомпозитів ми переносимо на цей ґрунт наступні параметри аналізу власне складних слів, запропоновані В. І. Теркуловим [3]:

- вид складного утворення (у нашому випадку – квазікомпозити);
- морфологічні характеристики конструктів квазікомпозити;
- кількісний склад компонентів квазікомпозитів;
- спосіб поєднання слів у квазікомпозити.

Таким чином, можна виділити наступні етапи опису квазіскладного слова:

1) опис процесу перетворення одиниці-джерела у квазікомпозит. Найчастіше - це творення нового слова за аналогією до конкретної лексеми за зразком,

яке О. В. Блюміна називає квазкомпозицією [1, с. 32]. Інші можливі шляхи – запозичення, римування, поєднання конструктів на рівні певного асоціативного зв'язку;

2) опис моделі одиниці – джерела. Наприклад, російська лексема ***экранолёт*** утворилися за зразком іменника ***самолет***, що є конденсацією словосполучення *сам летает*. Модель одиниці-джерела вказує на параметри вихідної одиниці. У нашому випадку вона найчастіше ж однокомпонентною, але існують двокомпонентні моделі: гендіадіс, запозичень та лексем на позначення перехідних явищ дійсності. Параметр "тип зв'язку для вихідної одиниці" можна розглядати для запозичень.

Наступним етапом опису квазіскладного слова є встановлення граматичних характеристик її конструктів: частини мови, відмінку, парадигматичної активності. Якщо говорити про частини мови, то у нашому дослідженні використовувалися наступні символи: іменник (символ ім.), дієслова (символ дієсл.), прикметник (символ прикм.), прислівник (символ присл.).

Також ми будемо використовувати символ Чосн – частина основи, інт – інтерфікс. Це елемент є дуже поширеним у російській та українській мовах. При утворенні квазікомпозитів частіше за все використовується поєднувальний голосний ***о***. Інтерфікс ***о*** набагато рідше зустрічається у французькій та англійській мовах.

Моделі структури квазікомпозиту вказують на схеми поєднання вихідного слова та афіксоїда з описом структури останнього, схеми поєднання конструктів запозичених квазкомпозитів та псевдо складних слів-гендіадісів.

Ми визначили наступні структурні моделі квазікомпозитів англійської мов:

1.***[Префіксоїд]+ім1одн: cybercrime*** (*Ukraine thives as* ***cybercrime*** *haven. http://www.kyivpost.com /content/ukraine/ukraine-thrives-as-cybercrime-haven-123965.htm)I. The* ***near-collision*** *of a corporate jet and what was described as "a large remote controlled aircraft" in Colorado highlights the challenges facing aviation authorities as they seek to fulfill a congressional mandate to open U.S. airspace to drones.* (http://www.salon.com/2012/05/18/denvers_drone_near_disaster/)

2.***Ім1одн+суфіксоїд***: ***houseman, keyman, legman, linkman, glower-monger, news-monger, terror-monger:***

The ***terror-monger*** *had taken to Heorot.*

uAnd now the timber trembled and sang,.

deathlike, environment-friendly, ladylike, oysterlike; femme-friendly: Female-friendly *spaces are on the rise as a means to combat gender-based violence.* (http://www.opendemocracy.net/opensecurity/alex-mcanarney/femicide-in-central-america-is-creating-female-friendly-urban-zones-real); ***bed-hop, planet-hop, café-hop***: *The costs for* ***a bedhop*** *are € 75,- and only have to be paid when we can change your room.* ім.1 одн + дієслово англ. ***terra-flop, bar-hop, fun-run, bed-hop*** *Men are genetically wired to bed-hop. (*http://lifestyle.ca.msn.com/love-sex-relationships/rogers-gallery.aspx?cp-documentid=27284431&page=3);

Як бачимо, в якості суфіксоїда може виступати іменник однини, прикметник або дієслово, тобто можна виділити три підвиди цієї структурної моделі: ім. 1 одн + [ім. 1 одн], ім. 1 одн + [прикметник], ім. 1 одн + [дієсл].

3.***Ономатопія+римований інваріант***: ***tick-tack, tick-tock, ticky-tacky, ping-pong: Ping Pong*** *however was the very start of table tennis as we know it today, and all created on the very same site on which Bounce sits. (http://www.bouncelondon.com/about);*

4.***Інтернаціональний терміноелемент+інтернаціональний терміноелемент: geography, geology, zoology; philology***: *The relation that the many languages within each individual language, and all individual languages, entertain to one another is* ***philology.*** (http://muse.jhu.edu/journals/diacritics/summary/v039/39.1.hamacher.html*).* Актуалізація цієї моделі у мовах, які розглядаються у першу чергу пов'язана з грецькими та латинськими терміноелементами ***–logia, zoo-, hydro-, geo-, -mania, -phobia,*** які фіксуються у багатьох мовах та отримали статус інтернаціоналізмів. Ця модель набуває дуже високої продуктивності у термінотворенні.

5.***Ім1одн+інт+суфіксоїд:*** *Baikonur* ***Cosmodrome*** *is the launch complex where Sputnik 1, Earth's first artificial satellite, was launched. (*http://www.nasa.gov/mission_pages/station/structure/elements/baikonur.html). В англійській мові кількість структурних моделей з інтерфіксом є невеликою порівняно зі слов'янськими мовами.

6.***Ім1одн+римований варіант***: ***pell-mell, fiddle-faddle, hanky-panky*** *"Only a little* ***hanky-panky****, my lud. The people likes it; they loves to be cheated before their faces. One, two, three-presto-begone. I'll show your ludship as pretty a trick of putting a piece of money in your eye and taking it out of your elbow, as you ever beheld*." (*Punch, or the London Charivari*', Vol 1, Sept, 1841:)

7. ***Префіксоїд+прикм1одн: mock-childish, mock-English, mock-exensive, mock-scientific:*** *Les Lameth. A mock-scientific article on the brothers Charles and Alexandre de Lameth* (заголовок з екрану: http://www.amazon.co.uk/Lameth-mock-scientific-brothers-Charles-Alexandre/dp/B0016VJZNU)

8.***Прислівник+римований варіант: willy-nilly*** *Second, some trier of fact might later construe nitpicking as a failure to cooperate and preclude coverage on a* ***willy-nilly*** *technicality.* (http://www.propertyinsurancecoveragelaw.com/2012/11/articles/insurance/insurance-policy-conditions-aka-land-mines-part-4-document-requests/).

9.***Прикм+прикм: red-hot*** *This image of a* ***"red-hot"*** *ice cube was remarkably low-tech, and no color editing was necessary* (http://craver-vii.blogspot.com/2011/07/red-hot-ice-cube.html),

10.***Ім1множ+ римований інваріант heebies-jeebies:*** *The dance, the* ***heebie jeebies****, Do, because they're boys, Because it pleases me to be joy!* (http://www.maxilyrics.com/louis-armstrong-heebie-jeebies-lyrics-6646.html)

11.***Ім1одн+ім1одн: earwig, handball, basketball:*** *Now, with the help of* ***Earwig****, you can group these keywords into themes and leave it to* ***Earwig*** *to begin working its magic. EarWig monitors your themes and represents them easily, giving you a full 360^0 view of your digital mentions. (*www.earwigworldwide.com/content.aspx?page=features_themes *)*

12.***Дієсл+дієсл: make-do, make-believe Make Believe*** *Ideas is a publisher of innovative books for children and babies.* http://www.makebelieveideas.com/, ***would-be Would-be*** *home buyers will have a somewhat easier time getting loans"* (Wall Street Journal).

13.***Дієсл+прикм***: ***see-free:*** *Our* ***SeeFree® Visual Spam Blocking System™*** *based on cutting edge image-recognition and augmented-reality technology, will effectively filter out all "visual spam" you don't need, and will make your sight really free.* (http://www.easylife.org/seefree/)

14.***Дієсл+суфіксоїд:*** *A* ***waitperson*** *should note any special requests made by patrons and honor those requests*.(The Duties of a Restaurant Waitperson | eHow.com http://www.ehow.com/list_7554145_duties-restaurant-waitperson.html#ixzz2LExuk8fY ***Flyboy*** *was never going to have copious amounts of foul language or smut, so I don't mind adjusting the story to fit the TOS.* (http://www.fanfiction.net/s/5104763/1/The-Wallflower-and-The-Flyboy)

15.***Літера+іменник: ABC-book*** *Therefore our* ***ABC Book*** *of Award Givers is dedicated to the child in each of us.* (http://www.faeriekeeper.net/footnote24.htm) ***V-sign, A-road, S-bend, P-funk, B-road;***

16.***Дієсл+присл***: ***feedback*** *Employees and managers the world over dread this ritual and therein lays the main problem: We have institutionalized the giving and receiving of* ***feedback.*** (http://www.mindtools.com/pages/article/newTMM_98.htm), drawback;

17.***Ім1одн +Прикм: foot-loose***

Loose, ***footloose***
Kick off your Sunday shoes
Please, Louise
Pull me offa my knees
(http://www.native-english.ru/lyrics/kenny_loggins/kenny-loggins-footloose-song-lyrics);

18.***Ім1одн+спол+Ім1одн: Adam-and-Eve, bus-and-honey.*** Використання цієї моделі є характерним тільки для римованого сленгу;

19. ***Ім1одн+герундій: wind-surfing. Windsurfing or boardsailing*** *is a sport that combines sailing and surfing and uses a one-person craft called a sailboard.* (http://inventors.about.com/od/wstartinventions/a/windsurfing.htm); 21.***Римований конструкт+Ім1одн***: ***mish-mash, knick-knack***

This old man, he played one,
He played ***knick-knack*** *on my thumb.*
With a knick-knack, paddy whack,
Give a dog a bone,
This old man came rolling home.
(http://bussongs.com/songs/this-old-man-knickknack-paddywhack.php)

22. Прикм+Ім1одн: ***blackmail, greenmail, greymail***: *No matter how small you think* ***blackmail*** *is, it's a totally unacceptable thing and needs to be dealt with* (http://www.wikihow.com/Deal-With-Blackmail)

23.***Дієслово+герундій***: ***drink-driving***

Найпродуктивнішими моделями квазікомпозитів англійської мови є префіксоїд + ім1одн, ім1одн + суфіксоїд та префіксоїд + суфіксоїд, а наявність інтерфіксу не є характерною для англійської мови. Таким чином, можна зробити висновок про значну роль афіксоїдів у сучасному англійському словотворі.

Література

1. Блюмина О. В. Субстантивные композиты со значеним процессуальности в русском языке : дисс. … кандидата филол. наук : спец. : 10.02.02 : русский язык / Ольга Валентиновна Блюмина. – Горловка, 2010. – 341 с.

2. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу англійської мови в 80-ті-90-ті роки XX століття : автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня доктора філол.. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Ю. А. Зацний. – Київ, 1999. – 24 с.

3. Теркулов В. И. Структура лексемы как система межглоссовых отношений / В. И. Теркулов // Теоретические и прикладные проблемы русской филологии : научно-методический сборник.– Славянск : СГПУ, 2003. – Вып. XI. – Часть 1. – С. 98-104.

4. Adams V. An Introduction to Modern English Word-Formation / V. Adams. – Longman, 1973. – 230 p.

5. Lees R. B. The Grammar of English Nominalizations / R. B. Lees. – The Hague : Mouton de Gruyter, 1960. – 322 p.

6. Marchand H. The categories and types of present-day English worm-formation / H. Marchand. – Wiesbaden : O. Harrassowitz, 1960. – 360 p.